

**System kontroli wewnętrznej w Spółdzielczym Systemie Ochrony Zrzeszenia BPS
oraz Podlaskim Banku Spółdzielczym w Knyszynie
będącym Uczestnikiem Systemu Ochrony**

I. Cele i organizacja systemu kontroli wewnętrznej

§1

Cele systemu kontroli wewnętrznej

W systemie Ochrony funkcjonuje system kontroli wewnętrznej, którego celem jest zapewnienia u Uczestnika i w Spółdzielni:

- 1) skuteczności i efektywności działania,
- 2) wiarygodności sprawozdawczości finansowej,
- 3) przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem,
- 4) zgodności działania Uczestnika i Spółdzielni z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi

§2

Zasady funkcjonowania Systemu Kontroli Wewnętrznej

System kontroli wewnętrznej funkcjonujący w Systemie Ochrony oparty jest o rozwiązania wynikające z:

- 1) ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Prawo bankowe,
- 2) ustawy z dnia 7 grudnia 2000 roku o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających,
- 3) Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 roku w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w Banku,
- 4) Rekomendacji H Komisji Nadzoru Finansowego dotyczącej systemu kontroli wewnętrznej w bankach,
- 5) innych powszechnie obowiązujących przepisów prawa oraz dobrych praktyk w zakresie funkcji audytu oraz systemu kontroli wewnętrznej.

§3

Funkcja kontroli

1. Na funkcje kontroli składają się:
 - 1) mechanizmy kontrolne,
 - 2) niezależne monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych,
 - 3) raportowanie w ramach funkcji kontroli.
2. Uczestnik przypisuje kluczowe mechanizmy kontrolne co najmniej istotnym procesom.
3. Uczestnik zapewnia dokumentację funkcji kontroli w szczególności przez:
 - 1) rejestrowanie każdej operacji, transakcji, produktu i usług oraz opis systemu, procesu, struktury organizacyjnej,
 - 2) opis, w formie matrycy funkcji kontroli, powiązania celów z procesami w działalności banku, które przez Uczestnika zostały uznane za istotne, oraz kluczowymi mechanizmami kontrolnymi i niezależnym monitorowaniem przestrzegania tych mechanizmów kontrolnych.

§4

Struktura Systemu Kontroli Wewnętrznej

1. Funkcjonujący w Systemie Ochrony system kontroli wewnętrznej zorganizowany jest na trzech niezależnych poziomach:
 - 1) Poziom I to funkcja zarządzania ryzykiem w działalności operacyjnej Uczestnika oraz Spółdzielni,
 - 2) Poziom II to stanowisko/komórka do spraw zgodności oraz stanowisko do spraw kontroli wewnętrznej a także inne stanowiska organizacyjne w strukturze Uczestnika/Spółdzielni, niezależnie od procesu zarządzania ryzykiem na poziomie I.
 - 3) Poziom III to funkcja audytu wewnętrznego realizowana przez Spółdzielnię, obejmującego Uczestnika oraz Spółdzielnię.
2. Schemat struktury Systemu Kontroli Wewnętrznej w Systemie Ochrony został przedstawiony w załączniku nr 1.

§5

Kontrola realizowana na Poziomie I

1. Kontrola na Poziomie I jest realizowana we własnym zakresie przez Uczestnika oraz przez Spółdzielnię w stosunku do działalności SOZ.
2. Celem kontroli realizowanej na Poziomie I jest zapewnienie zgodności wykonywanych czynności z procedurami wewnętrznymi, a także bieżące reagowanie na stwierdzone nieprawidłowości oraz monitorowanie mechanizmów kontrolnych. Kontrola ta obejmuje stanowiska, grupy ludzi lub jednostki organizacyjne odpowiedzialne za realizację zadań przypisanych tej funkcji.
3. Kontrola sprawowana jest w zakresie jakości i poprawności wykonywanych czynności przez każdego pracownika oraz osoby, którym czynności kontrolne wyznaczono w zakresach obowiązków.

§6

Kontrola realizowana na Poziomie II

1. Kontrola na Poziomie II jest realizowana we własnym zakresie przez Uczestnika oraz przez Spółdzielnię w stosunku do działalności SOZ.
2. Kontrola realizowana na Poziomie II to czynności kontrolne realizowane przez specjalnie dedykowane do tego stanowiska lub komórki organizacyjne Uczestnika lub Spółdzielni, z zachowaniem zasady braku konfliktu interesów w realizacji czynności kontrolnych.
3. Kontrola ma charakter ciągły i kompleksowy. Celem kontroli jest ocena skuteczności mechanizmów kontrolnych na Poziomie I i II oraz ocena prawidłowości przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w działalności Uczestnika/Spółdzielni.
4. W strukturach Uczestnika działają adekwatne mechanizmy zapewniające niezależność stanowiska/komórki do spraw zgodności i stanowiska do spraw kontroli wewnętrznej.

§7

Kontrola realizowana na Poziomie III

1. Kontrola realizowana na poziomie III to funkcja audytu wewnętrznego realizowana przez Pion Audytu Spółdzielni, który ma za zadanie badanie i ocenę, w sposób niezależny i obiektywny, adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej Uczestnika, a także Spółdzielni.
 2. Audyt wewnętrzny polega na okresowym badaniu, ocenie i doskonaleniu wdrożonych mechanizmów kontroli wewnętrznej oraz ich praktycznego stosowania. Audyt wewnętrzny ocenia zarówno zaprojektowanie jak i efektywność kontroli realizowanych na Poziomie I i II, a także ocenia skuteczność i adekwatność systemu zarządzania ryzykiem.
 3. Zasady organizacji realizacji audytu wewnętrznego są uregulowane w załączniku do Umowy Systemu Ochrony.
- II. **Odpowiedzialność organów zarządzających i nadzorujących za zaprojektowanie, wprowadzenie oraz zapewnienie skutecznego i adekwatnego systemu kontroli wewnętrznej**

§8

Zarząd Uczestnika

1. Do obowiązków Zarządu Uczestnika należy zaprojektowanie, wprowadzenie oraz zapewnienie we wszystkich jednostkach organizacyjnych Uczestnika funkcjonowania i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej, który obejmuje funkcje kontroli oraz stanowiska do spraw zgodności i kontroli wewnętrznej.
2. Zarząd Uczestnika zapewnia niezależność ww. stanowiskom oraz zapewnia środki finansowe niezbędne do skutecznego wykonywania zadań oraz systematycznego podnoszenia umiejętności na tych stanowiskach/ pracowników tych komórek.
3. Zarząd Uczestnika podejmuje działania mające na celu zapewnienie ciągłości działania systemu kontroli wewnętrznej, w tym właściwej współpracy wszystkich pracowników w ramach funkcji kontroli oraz współpracy ze stanowiskiem ds. zgodności oraz stanowiskiem ds. kontroli wewnętrznej, a także ze Spółdzielnią w ramach realizacji funkcji audytu wewnętrznego. Zapewnienie dostępu pracownikom realizującym te funkcje do niezbędnych dokumentów źródłowych, w związku z wykonywaniem przez nich obowiązków służbowych.

4. W przypadku wykrycia nieprawidłowości przez system kontroli wewnętrznej Zarząd podejmuje odpowiednie działania w celu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości, w tym określone środki naprawcze i dyscyplinujące.

§9

Rada Nadzorcza Uczestnika

1. Rada Nadzorcza Uczestnika sprawuje nadzór nad wprowadzeniem i zapewnieniem funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej.
2. Rada Nadzorcza Uczestnika monitoruje skuteczność systemu kontroli wewnętrznej w oparciu o informacje uzyskane od:
 - 1) stanowiska do spraw zgodności,
 - 2) stanowiska do spraw kontroli wewnętrznej,
 - 3) innej komórki pełniącej funkcje kontrolne,
 - 4) Zarządu Uczestnika,
 - 5) Komitetu Audytu Uczestnika, jeśli został powołany,
 - 6) Spółdzielni w ramach realizacji funkcji audytu wewnętrznego.
3. Rada Nadzorcza Uczestnika dokonuje corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej I i II Poziomu, w tym corocznej oceny adekwatności i skuteczności funkcji kontroli oraz stanowiska do spraw kontroli wewnętrznej i do spraw zgodności. Ocena dokonywana jest na podstawie:
 - 1) wyników audytu wewnętrznego i zewnętrznego,
 - 2) wyników kontroli wewnętrznych i zewnętrznych,
 - 3) wyników niezależnego monitorowania kluczowych mechanizmów kontrolnych,
 - 4) innych informacji uzyskanych przez podmioty nadzorujące/sprawdzające.

§10

Umiejscowienie oraz zakres zadań komórki do spraw zgodności

1. Komórka do spraw zgodności podlega bezpośrednio Prezesowi Banku.
2. Do podstawowych zadań komórki do spraw zgodności należy:
 - 1) opracowanie regulacji wewnętrznych określających cel, zakres i szczegółowe zasady działania komórki do spraw zgodności,
 - 2) opracowanie regulacji wewnętrznych w zakresie zarządzania ryzykiem braku zgodności w Banku,
 - 3) dbałość o właściwe powiązanie zarządzania ryzykiem braku zgodności ze strategią Banku, w tym poprzez dokonywanie przeglądów zarządczych dotyczących działania komórki do spraw zgodności oraz w zakresie zarządzania ryzykiem braku zgodności,
 - 4) identyfikowanie ryzyka braku zgodności, w szczególności poprzez analizę przepisów prawa, regulacji wewnętrznych Banku,
 - 5) ocena ryzyka braku zgodności poprzez pomiar lub szacowanie,
 - 6) projektowanie i wprowadzanie, bazujących na ocenie ryzyka braku zgodności, mechanizmów kontroli ryzyka braku zgodności - np. dbałość o właściwy podział zadań, stosownie rejestru odstępstw, organizacji lub wskazania potrzeby szkoleń,
 - 7) monitorowanie poziomu ryzyka po zastosowaniu mechanizmów kontrolnych,
 - 8) okresowe raportowanie w zakresie ryzyka braku zgodności do Zarządu i Rady Nadzorczej,
 - 9) doradzanie Zarządowi i komórkom organizacyjnym w zakresie zgodności,
 - 10) współpraca z komórkami wewnętrznymi Banku w zakresie oceny i monitorowania ryzyka braku zgodności.

§11

Umiejscowienie oraz zakres zadań komórki do spraw kontroli wewnętrznej

1. Komórka do spraw kontroli wewnętrznej podlega bezpośrednio Prezesowi Banku.
2. Do podstawowych zadań komórki do spraw kontroli wewnętrznej należy:
 - 1) opracowanie regulacji wewnętrznych określających cel, zakres i szczegółowe zasady działania komórki do spraw kontroli wewnętrznej, w tym funkcjonowanie systemu kontroli wewnętrznej,
 - 2) sprawdzanie przestrzegania przepisów prawa oraz wewnętrznych regulacji i procedur, a także wyznaczonych limitów,
 - 3) sprawdzanie dokładności i prawidłowości danych księgowych,
 - 4) sprawdzanie bezpieczeństwa operacji i fizycznych zabezpieczeń dostępu,
 - 5) sprawdzanie przestrzegania uprawnień i autoryzacji,

- 6) sprawdzanie zgodności działań na poszczególnych stanowiskach pracy z zakresem czynności oraz określoną odpowiedzialnością służbową,
- 7) badanie czy występuje rozdzielenie sprzecznych ze sobą funkcji i obowiązków, ze szczególnym uwzględnieniem niezależności funkcji pomiaru, monitorowania i kontroli ryzyka od działalności operacyjnej, która to ryzyko generuje,
- 8) po każdej zakończonej kontroli raportowaniem o jej wynikach Zarządowi oraz okresowo Radzie Nadzorczej Banku.
- 9) doradzanie Zarządowi i komórkom organizacyjnym w zakresie adekwatności mechanizmów kontroli zgodnie z zapisami w macrylicy funkcji kontroli,
- 10) współpraca z komórkami wewnętrznymi Banku w zakresie wdrożenia i skuteczności funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej.

§12

Kryteria oceny skuteczności i adekwatności systemu kontroli wewnętrznej

1. Rada Nadzorcza Uczestnika corocznie dokonuje oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, w tym I i II Poziomu systemu kontroli wewnętrznej w oparciu o przyjęte kryteria.
2. Bank wyodrębnia następujące kryteria oceny:
 - 1) realizacja zatwierdzonych celów strategicznych,
 - 2) osiągnięcie założeń finansowych za dany rok, w tym osiągnięcie wskaźników określonych w Umowie Systemu Ochrony,
 - 3) materializacja ryzyka reputacji Banku,
 - 4) wyniki kontroli/przeглядów/audytów/inspekcji zewnętrznych/ kontroli wewnętrznych,
 - 5) realizacja zaleceń poaudytowych kontrolnych oraz zaleceń inspekcji KNF,
 - 6) trend w ilościach skarg (zasadnych) klientów do KNF,
 - 7) ilość i kwota strat operacyjnych,
 - 8) przekraczanie limitów ustanowionych przez Bank oraz nadzorców.

§13

Postanowienia końcowe

1. Zarząd Spółdzielni opracowuje, a Rada Nadzorcza uchwała szczegółowe wytyczne określające zasady funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej, wiążące dla Uczestnika oraz Spółdzielni.

Schemat Struktury Systemu Kontroli Wewnętrznej Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS

Kontrole okresowe planowane	Audyt wewnętrzny	Ocena zaprojektowania, adekwatności, skuteczności oraz efektywności mechanizmów kontrolnych oraz systemu zarządzania ryzykiem; zapewnienie oparte o ryzyko, działalność zapewniająca oraz doradztwo	SSOZ BPS	Rada Nadzorcza ZBPS	SSO		
		Kontrole stałe wpisane w przebieg procesu		Funkcje nadzorcze	Stanowisko do spraw zgodności i stanowisko do spraw kontroli wewnętrznej dedykowane do zarządzania ryzykiem oraz działalność SSOZ w zakresie monitorowania poziomu ryzyka Uczestników	Banki Spółdzielcze/ Bank Zrzeszający/ SSOZ w stosunku do działalności SSOZ	Rada Nadzorcza Uczestnika/ SSOZ w stosunku do działalności SSOZ
					Operacje biznesowe		
Poziom III	Poziom II	Poziom I					

Zarząd

Podlaskiego Banku

Spółdzielczego w Knyszynie

4

Kisiel 5